

6

Ludmile Hrdé není dobře. Není jí dobře už spoustu let. Vlastně jí je špatně. Hodně. Prášek přestává účinkovat. Bere ho ráno po probuzení, působit začne po desáté a po třetí odpoledne je jí už zase zle. Vrací se bolest a únava. Vyšší dávku léku nemůže brát, zabilo by ji to. V ambulanci jí už nemohou předepsat nic silnějšího. Tedy pokud odmítá morfium. To by byla konečná. Dobře to ví. I kdyby měla dávkovač a odměřovala si ho minimum, stejně by pomalu zabíjela sama sebe. A to rozhodně nechce. Just ne!

Uhájila další rok. Zatím. To je dohromady tři roky navíc, než jí přisoudili na onkologii. Navzdory protivné praktické lékařce, která je líná ze svého koženého křesla v načančané ordinaci zvednout zadek, jít se na ni čas od času podívat domů a předepsat jí další léky a vitaminy. Ale ona to nevzdá. Tu radost rozhodně nehodlá udělat ani prasynovci v Praze, který musí mít peněz jako šlupek. Je mu ukradená, a kdyby ho o to opakovaně nežádala, sám od sebe by jí nepřilepšil, přestože ví, jak hodně je nemocná. Kdepak, rozhodně to nezabalí. To potěšení nedopřeje ani sousedce, která si hraje na dobrodějku, a přitom se nestydí vzít si od ní peníze za každý úklid, nákup nebo za to, že jí občas zařídí něco na úřadech nebo vyzvedne recept a dojde do lékárny. Stejně to má při cestě a určitě si při tom zařizuje něco pro sebe. Vždycky když jí ze slušnosti nabídla, že jí za pomoc zaplatí, ani nemrkla a peníze

si vzala. Pravda, jen drobné, ne víc než dvacku, ale škoda jí. Ani trochu jí není hloupé brát si peníze od staré, nemocné ženské! Že jí hanba nefackuje! Ale nedovolí si jí nic říct, potřebuje ji.

Oproti pečovatelské službě sousedka funguje skoro zadarmo. Jenže všechno neudělá. Nemá se k většímu úklidu, protože se prý s vysavačem mezi ty krabice na podlaze nevejde. Kam si asi tak má v téhle malé panelákové garsonce všechny svoje věci dát? To se jí to mudruje, když mají s mužem ve stejném patře tří-pokojový byt! Peněz má taky dost a je zdravá. Kdyby sousedka nebyla tak fajnová, nevadilo by jí tady uklidit, vykoupat ji nebo vyprat, a ona by nemusela platit tu hroznou pečovatelskou službu. Ze začátku jí ještě někdy posloužila. Jenže se jí nelíbilo práť v kýblu gumovým zvonem. Prý se jí to ekluje. Paničce. Přitom Ludmila, dokud mohla, zvonem prala běžně. Žádná drahá pračka, co žere elektřinu a spoustu vody a drahého prášku. Teď už ale na to nemá sílu. Sousedka by pukla závistí, kdyby si spočítala, kolik tím zvonem za celou tu dobu ušetřila! Tisíce! Až se jí uleví, spočítá si, kolik to dělá. Diví se, že jí to ještě nenapadlo. A to si celý život pečlivě vede účetnictví.

Kdyby to někoho zajímalo, klidně dohledá, kolik například v roce 1965 utratila za jídlo. Kolik vydala za šaty nebo co stál chleba a rohlíky. I to, kolik ročně spotřebovala cukru nebo kil brambor. Jenže teď je unavená. Nechá to na zítra, až jí zabere prášek. Už se na to těší. Výpočet nebude úplně přesný, spíš půjde o odhad, kolik za ty roky uspořila na pořizovací ceně pračky, na elektřině a vodě. I na pracím prášku, protože prala v mýdle a sodě. Mýdla, toho s šeríkem, má v zásobě pořád spoustu. Už je tvrdé, špatně se strouhá,

ale pořád pere dobře. Vyšetřila ho v podniku. Dělal kádruvačku a na starosti měla i přidělování pracovních a ochranných pomůcek. Mýdla, Solviny, rukavic a toaletního papíru bylo vždycky dost.

Vůbec by k ní nemusely chodit pečovatelky, kdyby sousedka nebyla dámička, které se kdeco ekluje. Pečovatelky se u ní poslední rok střídají jak staré ponožky. Už na ně nemá nervy, každé musí všechno znovu vysvětlovat. Copak to, horší je, že tím přichází o čas, za který musí platit. To jí opravdu zlobí! Jenže co může dělat, když jí minulá organizace vypověděla smlouvu? Tahle nová služba si bere sto dvacet korun za hodinu, to jsou rovné dvě koruny za minutu, a ještě se ty ženské, co k ní chodí, tváří jako kakabus, místo aby byly vděčné, že jim dává vydělat. Minulý měsíc jí za službu účtovaly skoro dva tisíce. Ani u toho nemrkly. Jako by nevěděly, že ona ty peníze potřebuje. Na léky. Vitaminy. Rakytníkový olej. Tiamin. Hlívu ústřičnou. Omega kyselinu. Na všechno, co ji drží při životě přes čas. A má i další výdaje. Za nájem. Jídlo. Svoz komunálního odpadu. Sice bere všechny dávky, na které má nárok, ale to její náklady nepokryje. Proto musí šetřit, kdoví, co jí ještě čeká...

Ty vydřidušky, které jí sem přicházejí uklízet, koupou ji a chodí na nákupy, v sobě nemají trochu úcty a pokory k nemocnému člověku. A jak jsou pomalé! Ta hubená blondýnka, která sem chodila poslední měsíc, jí dokonce drze řekla, že ten osmitisícový příspěvek od úřadu je právě na služby. Třeba jejich nebo sousedky, která jí vypomáhá. Co jí je ale po tom? Vytočila ji tak, že z toho nemohla týden pořádně spát. Ona si se svými penězi bude dělat, co uzná za vhodné, nějaká odbarvená rajda si může svoje rozumy strčit někam!

Místo nadřizené té hubené bloncky, kterou si nechala zavolat, přišel sám ředitel. Postěžovala si mu a důrazně ho požádala, ať k ní tahle pečovatelka už nikdy nepřijde.

„Špatně mi umyla vaříč, však se podívejte. Je mně žinantní se na to ptát, nechci, aby z toho to děvče mělo nějaké nepříjemnosti, ale není ona nějaká, ehm, zpomalená?“

„Jak to myslíte?“ nechápal ředitel.

„No, když jsem například chtěla namazat housky na další tři dny, mazala je jinak, než jsem zvyklá, i když jsem jí řekla, jak to má udělat.“

Ředitel se nesouhlasně zavrtěl na židli, ze které při příchodu drze odsunul kupku špinavého prádla. „Je to jedna z našich nejlepších a nejzkušenějších pečovatelek. Klienti ji mají rádi, doposud si na ni nikdo nestěžoval,“ namítl.

„Asi svoje lidi špatně znáte, pane řediteli, je mi to hrozně trapné, těžko se mi o tom mluví, ale...“ Ludmila si mocně odkašlala a protáhla pomlku.

„Ano?“

„Slibte mi, že z toho nebude mít nepříjemnost... Ale ne... Raději vám to neřeknu.“

„To záleží na vás, o čem z toho, co vám leží na srdci, chcete mluvit,“ zvedal se ředitel k odchodu. Ludmilu tím zaskočil. Takhle si ten rozhovor nepředstavovala. „Dobře, tak já vám to povím.“

Ředitel se znovu posadil. „Od její poslední návštěvy nemůžu najít zlatý řetízek. Mám ho po mamince, je vzácný. Chtěla jsem, aby mi ho dala do támhletoho hrníčku na polici,“ ukázala Ludmila zakřiveným ukazovákem zakončeným žlutým nehtem na protější stěnu. „A není tam. Zkrátka není.“

„Mám to chápat jako oficiální stížnost? V tom případě by to bylo závažné obvinění, které musíme řešit. Hlásila jste to policii?“

S tímhle obratem Ludmila nepočítala. Jediné, o co jí šlo, bylo zbavit se té protivné pomalé ženské a nahradit ji jinou, hbitější a pokornější. Blesklo jí hlavou, jestli si má řediteli ještě postěžovat, že jí to nemehlo zrovna minulý týden koupilo předražžený jogurt, ačkoli ten samý měli ve vedlejší prodejně o tři koruny levnější, přečetla si to v letáku ze schránky. Jo, a taky by mu měla říct, že když Ludmile vařila pórkovou polévku, odkrojila tu zelenou část a chtěla ji vyhodit. Bodejť by ne, když to šlo z cizího! Kdo to kdy viděl takovou nešetrnost a rozhazovačnost?! Tohle všechno by řediteli ráda řekla, ale ví, že by to nebylo k ničemu. Tváří se sice chápavě a soustředěně, ale evidentně je na straně tý blondatý čůzy. Třeba s ním chrápe. Jasně že chrápe, jak jinak? Chlapi jsou pořád stejní.

„Policii? To ne!“ Snažila se, aby to neznělo zaskočeně.

„Pokud se ovšem domníváte, že došlo ke krádeži, je nutné, aby se vaše podezření buď potvrdilo, nebo vyvrátilo,“ trval na svém.

„Ne, pane řediteli. Nechci tomu děvčeti zkazit život, raději jí to ani neříkejte,“ rezignovala. To tak, aby sem přišla policie, prolezla jí to tady a řetízek našla v jejím úkrytu na cennosti a peníze. „Ne ne, já vlastně ani o té krádeži nechtěla mluvit. Nebudu z toho dělat žádné závěry, stačí mi, když sem budete posílat nějakou jinou pečovatelku. Nějakou mladou a hbitou.“

Příště přišla ženská něco po čtyřicítce. Mladě a hbitě nevypadala ani náhodou. Navíc byla pomalá. Mlčela, vůbec se s ní při práci nebavila, makala jako stroj. Ludmile se na ni špatně koukalo, protože měla husté vlasy, které

jí padaly do očí. A co hůř, po jejím odchodu našla na kuchyňské lince dlouhý černý vlas. Zvedl se jí z toho žaludek. Od té doby, co se léčila na onkologii, totiž pohled na vlasy nesnese. Ty svoje, kterých má beztak pomálu, si sama stříhá na ježka, a už si spočítala, že dokud to dál bude zvládat sama, ušetří nejmíň 400 korun ročně. Nesnese dotek vlasů ani na čele, ani na krku. Ještě teď se jí vybavuje pohled na bíle vykachlíčkovanou podlahu v nemocniční sprše, kde ležely chomáče vlasů. Ta vzpomínka v ní i po mnoha letech vyvolává odpor. Možná ještě víc než vzpomínka na pach spálené tkáně těch, které přežila při bombardování Parama na konci války. Na sutě, z nichž trčelo to, co ještě před pár hodinami patřilo živým. „Jsou zážitky, které se do člověka zaryjí a které nevyblednou ani po sedmdesáti letech,“ svěřila se jednou sousedce. „Zapomínání je nevyzpytatelné, člověk je neovlivní,“ dodala. Měla potřebu se z tíživého zážitku vypovídat. Doufala, že se té zakonzervované hrůzy zbaví tím, že ji přenese na někoho jiného. Vyprávěla pomalu, nevynechala žádné detaily. Nemusela spěchat, čas sousedky, jejíž obličej se krabatil zděšením, platit nemusela. Na pár nocí se jí ulevilo.

Ráda by se svěřila se svým traumatem i pečovatelkám, jenže jejich čas by musela platit, a kromě toho se s ní ta poslední, co měla vlasy jako žíně, vůbec nevybavovala. Neposlouchala, nemluvila, jen pracovala. Ludmila ji nemohla ani vystát. Ženské, které k ní chodily dřív, s ní občas prohodily pár slov, samozřejmě až při odchodu, když už si nepočítaly odpracovaný čas. A při práci jí naslouchaly a občas odpověděly. Ale tahle nová? Darmo mluvit.

„Tak na tohle já fakt nemám, s váma to není k vydržení,“ řekla jí nová pečovatelka po čtrnácti dnech,

když jí Ludmila při odchodu vyčetla, že napsala do výkazu o dvě minuty delší čas, než u ní skutečně strávila. Ať si o ní holčička nemyslí, že když je tak vážně nemocná, je taky hloupá. Schovala si pod polštář buďák a čas kontrolovala.

„Dvě minuty jsou čtyři koruny, které musím zaplatit zbytečně, děvenko!“ křičela na ni a mávala budíkem před sebou. „To jsou dvě housky, celá moje večere a snídaně!“

Ta ženská se na ni zaraženě dívala. „Napsala jsem přesný čas, dokonce o tři minuty míň, vím, jak hlídáte každou vteřinu. A to vám ještě odnesu odpadky, což jsem vůbec nezapočítala.“

„Lžete!“ Ludmilu Hrdou zaplavil vztek. Co si to dovoluje? Taková drzost! „Budu si na vás stěžovat!“

Pečovatelka si strhla gumové rukavice a hodila je do pytle s odpadky. „Za celou dobu jsem se ani na vteřinu nezastavila. Úkolovala a honila jste mě jako nadmutou kozu. Ani jste mě málem nenechala sundat si kabát, když jsem přišla!“

„Nikdo vám nebránil si ten kabát svlíknout. Ale je nepřípustné, abyste si ten čas započítávala do odpracované služby.“

„Jestlipak víte, že se k vám chodí za trest?“ zeptala se pečovatelka, sundávajíc si návleky z bot už mezi dveřmi. „Kdo to má u vás vydržet? Copak si myslíte, že je někomu příjemný chodit k tak lakomému člověku plnému záští a zloby? Do bytu, kde se musí skákat mezi krabicemi přeplněnými bůhví čím? Dusit se v bytě páchnoucím starobou a naftalínem? Že je člověku příjemný nechat se od vás osahávat, abyste z něho vycucla energii?“

Ludmila Hrdá by nejraději vyskočila z postele a tu

drzou ženskou udeřila. Jenže odpoledne, kdy je její tělo ještě více zesláblé, už nemá ani sílu se posadit. Slyšela vlastní skřípot zubů, ale stažená ústa jí nedovolila propustit ta správná slova, kterými by si ulevila.

Pečovatelka se vrátila do místnosti, přešla až k její posteli a usmála se. Nebyl to hezký úsměv. „Můžete si na mě stěžovat jako na ty předešlý. Já končím. Dělá se mi z lidí, jako jste vy, špatně!“

Ludmile nezbylo než hledět do tváře, která se nad ní tyčila. Pocítila strach. Uvědomila si, že nad pečovatelkou ztratila převahu. Ale přece ona je ta, které musí být posluhováno, to ona je nemocná! To ona za všechno platí nekřesťanské peníze, a podle toho se k ní musí všichni chovat, vážit si, že díky ní mají práci. Ludmila najednou pocítila příliv nové síly, její hlas byl zase zvučný a zřetelný. „Postarám se, aby vás už nikde nechtěli!“ Krátce se jí ulevilo, ale úplně se zlosti ještě nezbavila. „Já jsem děvenko dělala třicet let kádruvačku, vím, jak na to. Nemyslete si, že když tu ležím jako lazar, už nic nezmůžu. To děvenko laskavě pusťte z hlavy.“ Tak. Udělalo se jí lépe.

„Vy nemáte srdce!“ Pečovatelčina tvář se vzdálila a rozostřila. Její hlas prořaly ostny pohrdání a do očí jí spadla těžká černá ofina. Nechala ji tak.

Ludmila se k ní otočila zády. Z hrdla se jí vydralo zachrčení smíšené s nadávkami. Že nemá srdce? Proč je jí to tak povědomé? To už přece... slyšela.

Ano. Kdysi. Stál proti ní. Vlasy čerstvě sestříhané a lesklé od brilantiny. Na ty krátké, vystříhané na zátylku do ztracena, mu z čela padaly vlnité prameny. Působil upraveně. Úhledně. Elegantně. Dokonce z něj ani přes ošuntělý oblek nečouhala na první pohled chudoba, jako tomu bylo u většiny ostatních nápadníků.

Jak ho ale mohlo napadnout, že by si začala něco vážného s klukem z předměstí? Ona, která si může vybírat? A nejen kvůli svému postavení. Především proto, že je krásná, inteligentní a vzdělaná. Její nápadné zlatavé husté vlasy končily pod rameny a štíhlou vysokou postavu zdobila pevná velká ňadra a dokonale tvarované nohy.

„Vy nemáte srdce,“ řekl jí ten kluk, který neměl ani maturitu. A ona se mu vysmála. Měla potřebu ho za tu drzost potrestat. Jak si může dovolit ji hodnotit? Jen proto, že mu na jednom z mnoha výletů dala naději? Nebyl jediný. Šlo jen o flirt, potřebu utvrdit se o své žádoucnosti.

„Už se mi nepleťte do cesty,“ řekla mu odměřeně a chtěla odejít.

Zaskočil ji. Chytil ji za ruku a sevřel ji, až to zabolelo. Pak si ji přitáhl k sobě jako hadrovou panenku a přitiskl si hlavu na její hrud'. Ještě teď cítí dotek jeho ucha na svém prsu. Na tom, které už nemá. „Je to tak, nemáte srdce,“ opakoval a prudce ji odstrčil.

Nebyla na takové jednání připravená. Právo odmítnat mělo patřit jenom jí. Očekávala, že ten kluk bude prosit o její přízeň, ne že ji sám odmítne a poníží.

A teď si jí místo toho, aby odvedla pořádnou práci, dovolí hodnotit tahle drzá, nesympatická vlasatice! Stejně jako ti křupani, kteří v osmačtyřicátém zabavili jejímu otci majetek. A jako všichni ti soudruzi, před kterými musela přes dvacet let hrbit hřbet, než jí umožnili zastávat slušnou kancelářskou práci, kdy se jí báli jiní.

Ludmila si sedne a zkroutí se bolestí. Ani zlost, kterou v ní vyvolala vzpomínka na všechny ty pečovatelky, které se k ní chodily flákat a jen za to braly její

peníze, nepřehluší bolest těla. Zlobí se i na ředitele, který místo aby se jí zastal, poslal sice slušný, ale odměřený dopis s kontakty na jiné srovnatelné služby. Však i s ním si to vyřídila. Zdravotní sestře domácí služby, která jí chodí měnit převazy a připravuje jí léky, řekla, že to ředitelskej táhne s tou novou černovlasou pečovatelkou. Ano, vydrží si ji, však na to taky má, protože bere na hůl svoje podřízené a sem tam si něco přisvojí z majetku organizace.

Tuhle zdravotní sestru má ráda. Nepátrá, jak Ludmila k těm informacím přišla, když je upoutaná na lůžko, naopak sama občas dorazí s nějakou novinkou. Má před důchodem, je rozvedená a závistivá. Jako každý, kdo je nespokojený se svým životem. Ráda si zadrbe. Ludmila si je jistá, že tuhle pomluvu spolehlivě roznese. Až jí zase zaberou prášky, bude si představovat, jak se rychle šíří. A kdo ví, třeba to pomluva ani není. Taky si představuje, jak se všechno dozví i ředitelova manželka a jak mu to dá pěkně sežrat. A jak pečovatelky při pohledu na svoje výplatní pásky dostanou na šéfa zlost, že je v balíku, zatímco ony mají tak malé platy. A jak se to dozvedí i jinde, hlavně ředitelovi nadřízení, a udělají tam pořádnou štáru. To by v tom byl čert, aby něco nenašli. Už loni na ně napsala anonymní udání na krajský úřad, poslali tam inspekci, ale nejspíš nic nezjistili, protože si vesele fungují dál. Sice to nevyšlo, ale pomluvy a polopravdy nikdy nezklamou, chce to jen čas a trpělivost. Jsou účinnější než oficiální stížnosti, anonymy a cokoliv jiného. Po téhle stránce je škoda, že už k ní od nich nikdo nechodí, nemá zpětnou vazbu. Neví, co se tam děje, to jediné jí teď mrzí. Ale třeba by to pečovatelky ani neprozradily, určitě by se bály cokoliv říct, aby je šéf nevyrazil.